

tekst: arie koster

BIJENRUBRIEK #17 BREEDBANDGROEFBIJ

Een opvallend gebandeerde bij

De vrouwtjes groefbijen zijn van andere bijengeslachten gemakkelijk te onderscheiden door het lengtegroefje op de punt van het achterlijf. Bij de mannetjes is dat iets lastiger. Daar komt nog bij dat groefbijen in twee geslachten zijn opgesplitst. Deze geslachten hebben alleen een wetenschappelijke naam: *Lasioglossum* met haarvlekken aan de basis van de rugsegmenten van het achterlijf en *Halictus*, met haarbandjes aan de achterranden van de rugsegmenten.

De beide geslachten groefbijen staan met betrekking tot hun voortplanting tussen

de solitaire en sociale bijen. Omdat er een zekere taakverdeling is, die nog ver van de honingbijen en hommels vandaan staat, zou een deel van deze bijen primitief sociaal genoemd kunnen worden.

Door hun grote en contrasterende banden op het achterlijf valt de breedbandgroefbij snel op.

De breedbandgroefbij (*Halictus scabiosae*) is een grote (12-14 mm), vrij slanke, zwarte bij. Het vrouwtje wordt gekenmerkt door okergeelachtige dubbele haarbanden op het achterlijf; het mannetje vooral door zijn slanke postuur, de sterk contrasterende witte haarbanden op het zwarte achterlijf en de gele poten.

De eerste mannetjes vliegen al begin april en de vrouwtjes beginnen rond 1 augustus te vliegen. De hoofdvlieperiode ligt rond de maand augustus en neemt daarna snel af.

De vrouwtjes graven een nest in zandige of lemige grond. De bevruchte vrouwtjes overwinteren in het nest waarin ze geboren zijn en blijven aanvankelijk bij elkaar. In het voorjaar gaat een van deze vrouwtjes eieren leggen, de overige (eveneens bevruchte) vrouwtjes fungeren korte tijd als een soort werkster. In het najaar verschijnen de vrouwtjes en mannetjes van de nieuwe generatie, waarvan alleen de bevruchte vrouwtjes in hun geboortenest overwinteren. (Peeters, et al.)

Van Nederland tot in Zuid-Frankrijk komt de breedbandgroefbij in allerlei habitats voor: kleinschalige hooilandjes, bosranden,

de zuidelijke helft van Limburg. Het is een soort die zeker in het zuidoostelijk gedeelte van Nederland in veel gemeenten kan worden verwacht.

De breedbandgroefbij stelt in principe weinig bijzondere eisen aan het milieu. Zuid-Limburg vormt voorlopig de noordgrens van het areaal. Toch zou het vóórkomen van deze zeldzame soort kunnen worden gestimuleerd door meer bloemrijke, kleinschalige landschapselementen. Vooral de continuïteit van de bloeiperiode is van groot belang. De soort vliegt in een periode waarin de meeste landschapselementen al zijn gemaaid. In een bloemarm landschap kan deze bij niet leven. Zomerbloeiende graslandvegetaties en bloemrijke ruigte zijn essentieel voor het vóórkomen van deze opvallende fraaie bij. Dat zijn dus vegetaties die op zijn vroegst eind september worden gemaaid.

**Meer informatie
over wilde bijen**

www.bijenhelpdesk.nl
www.denederlandsebijen.nl

Zie ook: Peeters T.M.J. et al. 2012. De Nederlandse bijen. Naturalis Biodiversiteit center. Leiden. 544 pp.

kampeertereinen, holle wegen, oevers van watergangen en beken, bermen, braakliggende terreinen, akkerranden en tuinen. Ze foerageren op een groot aantal planten, onder andere op beemdkruid, grote centaurie, groot streepzaad, knikkende distel, knoopkruid, koninginnenkruid, slangenkruid, speerdistel, wilde cichorei, kamperfoelie. Als het om stuifmeelwinning gaat, gedraagt de breedbandgroefbij zich soms als een acrobaat; dat is onder meer het geval bij kamperfoelie met ver uitstekende meeldraden. De bij moet zicht vasthouden aan de meeldraden en tegelijkertijd stuifmeel verzamelen. Deze operatie duurt meestal zo'n zestig tot negentig seconden.

Dertig jaar geleden was de breedbandgroefbij nog een (zeer) zeldzame soort. De bij kwam toen ook al voor in Maastricht. De breedbandgroefbij is de laatste decennia veel vaker te zien. Het zwaartepunt ligt nu in

